

Poronhoidon ja muiden elinkeinojen yhteensovittaminen valtion mailla

MMT Kirsi-Marja Korhonen
Metsähallitus Metsätalous

METSÄHALLITUS

METSÄHALLITUKSEN ORGANISAATIO

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINTO

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

METSÄHALLITUKSEN HALLITUS

PÄÄJOHTAJA
JOHTORYHMÄ

LIIKETOIMINTA

METSÄHALLITUS
METSÄTALOUSHALLINTO

Monikäyttömetsien
suunnittelu ja hoito
Puun myynti ja
toimitukset asiakkaille

METSÄHALLITUS
KIINTEISTÖKEHITYS

Loma- ja liiketontit,
kaivannaiset ja
tuulivoiman
hankekehitys

SIEMEN FORELIA OY
MH-KIVI OY

JULKISET HALLINTOTEHTÄVÄT

LUONTOPALVELUT

Kansallispuistojen
ja muiden luonnon-
suojelualueiden hoito-
ja retkeilypalvelut,
luonnon ja kulttuuri-
perinnön suojelu

ERÄPALVELUT

Metsästys- ja
kalastuspalvelujen
tuottaminen,
erävalvonta

Metsähallituslaki luo puitteet yhteensovittamiselle

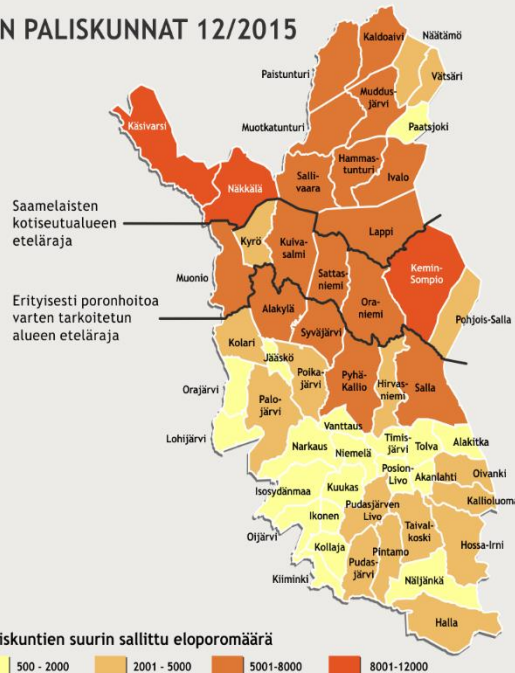
- Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Metsähallituksen tulee toimia tuloksellisesti.
- Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa tässä laissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa:
 1. MH:n on riittävästi otettava huomioon biologisen **monimuotoisuuden** suojelu ja tarkoituksenmukainen lisääminen luonnonvarojen hoidolle, käytölle ja suojelulle asetettujen muiden tavoitteiden kanssa.
 2. MH:n on otettava huomioon luonnon **virkestyskäytön** vaatimukset.
 3. MH:n on otettava huomioon **työllisyyden** edistämisen vaatimukset.
 4. Luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen saamelaiden kotiseutualueella siten, että **saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan**.
 5. Luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen siten, että poronhoitoalueella siten, että **poronhoitolaissa säädetty velvoitteet** täytetään.
 6. MH antaa pelastusviranomaisille asiantuntija-apua metsäpalojen torjunnassa ja varautuu omatoimisesti metsäpalojen ehkäisyyn ja torjuntaan.

Lisäksi tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.

Poronhoidolla on lain suoja

SUOMEN PALISKUNNAT 12/2015

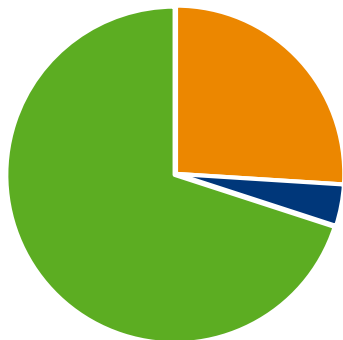

- **Poronhoito** on Pohjois-Suomessa perinteinen elinkeino. Poronhoitajilla on vapaa laidunnusoikeus, lisäksi valtion mailla poronhoitolaki velvoittaa neuvottelemaan poronhoitajien kanssa suunniteltaessa poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. **71 % kaikista Metsähallituksen metsätalouden metsämaista sijoittuu poronhoitoalueelle.**
- Näistä metsämaista 29 % sijaitsee erityisellä poronhoitoalueella, missä valtion maita ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.
- Poronhoitolain toteuttamiseksi ja metsätalouden ja poronhoidon yhteensovittamiseksi valtion mailla Metsähallitus ja Paliskuntain yhdistys ovat neuvotelleet laajan sopimuksen, joka määrittelee yhteistyötavat ja poronhoidon huomioonottamiseksi tarvittavat erityistoimet ja rajoitteet valtion maiden metsätaloudessa.
- Saamelaisen kotiseutualueella vastaava sopimus on neuvoteltu Saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, alueen paliskuntien ja Metsähallituksen kesken.

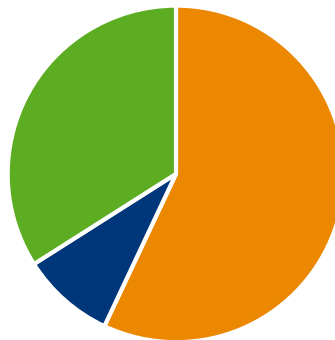
Valtion maiden metsätaloustäyttö poronhoitoalueella

Valtion maat

■ Monikäyttömetsätalous ■ Rajoitettu metsätalous
■ Ei metsätaloutta ■

Tuottavat metsämaat

■ Monikäyttömetsätalous ■ Rajoitettu metsätalous
■ Ei metsätaloutta ■

Valtion maat Lapissa

Maankäyttö

- Suojelu- ja erämaa-alueet (LP) 2,9
- Luontaistalousalueet (KiKe,ei tuottotavoitetta) 0,3
- MH Metsätalous Oy:n alueet 3,0
 - Metsätalouden ulkopuoliset 1,3
 - Rajoitettu metsätalous 0,2
 - Monikäyttömetsätalous 1,5

Yhteensä

milj. ha

2,9

0,3

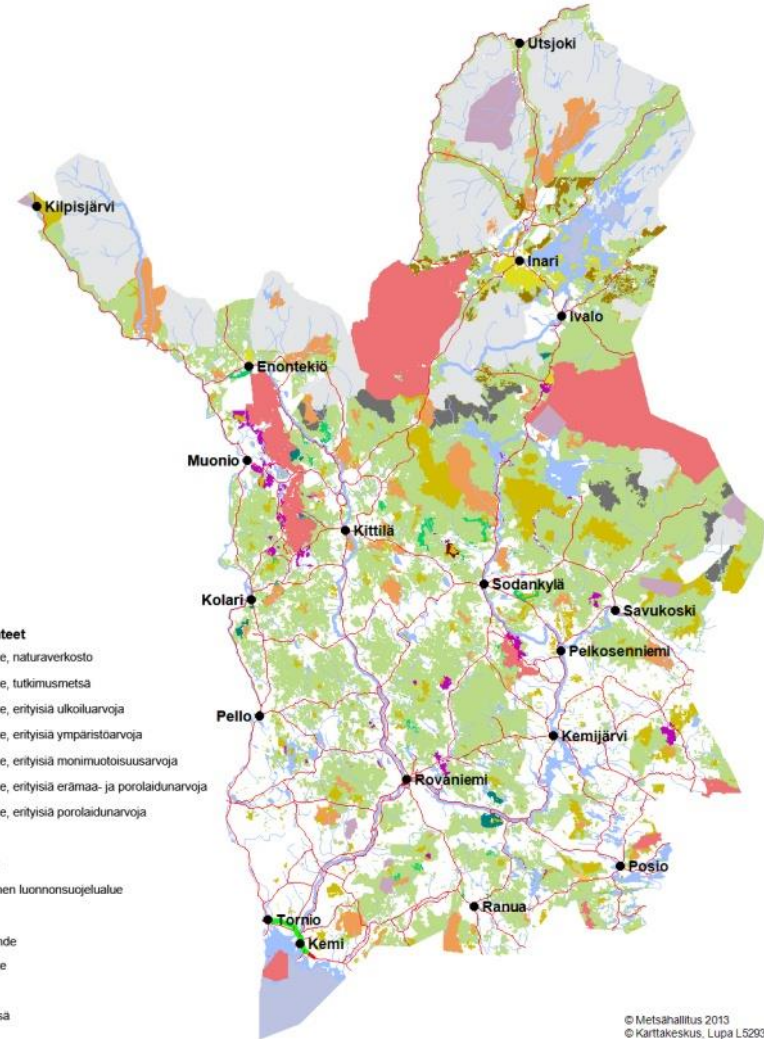
3,0

6,2

Tuottavaa metsämaata valtion mailla Lapissa 2,7 milj.ha. Tästä kolmasosa on joko suojeltu lakisääteisesti tai Metsähallituksen päätöksellä metsätaloustoiminnan ulkopuolella, 8 % on rajoitetussa käytössä ja 58 % monikäyttömetsätalouden piirissä. Lähes 1 milj.ha vanhaa metsää on suojeltu.

Lapin maankäyttökohteet

- Metsätalousalue, naturaverkosto
- Metsätalousalue, tutkimusmetsä
- Metsätalousalue, erityisiä ulkoiluarvoja
- Metsätalousalue, erityisiä ympäristöarvoja
- Metsätalousalue, erityisiä monimuotoisuusarvoja
- Metsätalousalue, erityisiä erämaa- ja porolaidunarvoja
- Metsätalousalue, erityisiä porolaidunarvoja
- Luonnonpuisto
- Kansallispuisto
- Muu lakisääteinen luonnonsuojelualue
- Erämaa-alue
- Muu suojelukohde
- Yleinen vesialue
- Virkistysmetsä
- Monikäyttömetsä

Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät ja poronhoito

Hoito- ja käyttösuunnitelmat, luonnonvarasuunnitelmat sekä suojelualueiden järjestyssäännöt

- Neuvotellaan suunnitelmien linjauksista (PHL 53 §) sekä lisäksi pyydetään suunnitelmista alueen paliskunnilta erikseen vielä lausunnot.
- Mikäli hoito- ja käyttösuunnitelmien linjauksiin tehdään myöhemmin päivityksiä/muutoksia, pyydetään paliskuntien lausunnot.
- Järjestyssäännöistä neuvotellaan (poronhoitolain 53 § :n mukainen neuvottelu) erikseen, vaikka alueelle olisi laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma ja järjestyssääntö perustuu hoito- ja käyttösuunnitelmaan.
- Hoito- ja käyttösuunnitelmiin perustuvista yksityiskohtaisista toimenpidesuunnitelmista ei neuvotella erikseen, eikä pyydetä lausuntoja. Käytännössä kuitenkin esim. luontomatkailuun liittyvistä reiteistä pyydetään pääsääntöisesti paliskuntien lausunnot

Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät ja poronhoito

Käyttöoikeuksien vuokraus- ja luovutus/periaatteet Lapin luontopalveluissa

- Alueilla, joihin laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat (mm. erämaa-alueet), linjataan käyttöoikeuksien luovutusperiaatteet (lausunto pyydetään suunnitelman laadinnan yhteydessä).
- Lisäksi pyydetään lausunnot paliskunnilta erämaa-alueella ja koltta-alueella yksittäisistä uusista käyttöoikeuksista (kolttatukikohdat, luontaiselinkeinotukikohdat).

Maastoliikenne

- Uusien moottorikelkkareittien perustaminen, lausunnot paliskunnilta
- Maastoliikenteen suunnittelussa mm. safarireiteistä kuullaan paliskuntia

Eräpalvelut Metsästys

- Vuosittain järjestetään yhteispalaveri metsästäjien, matkailuyrittäjien, paliskuntien ja saamelaiskäräjien kanssa, jossa käsitellään palaute ja lupametsästyksen järjestelyt saamelaisten kotiseutualueella

Maan myynnit ja vuokraukset

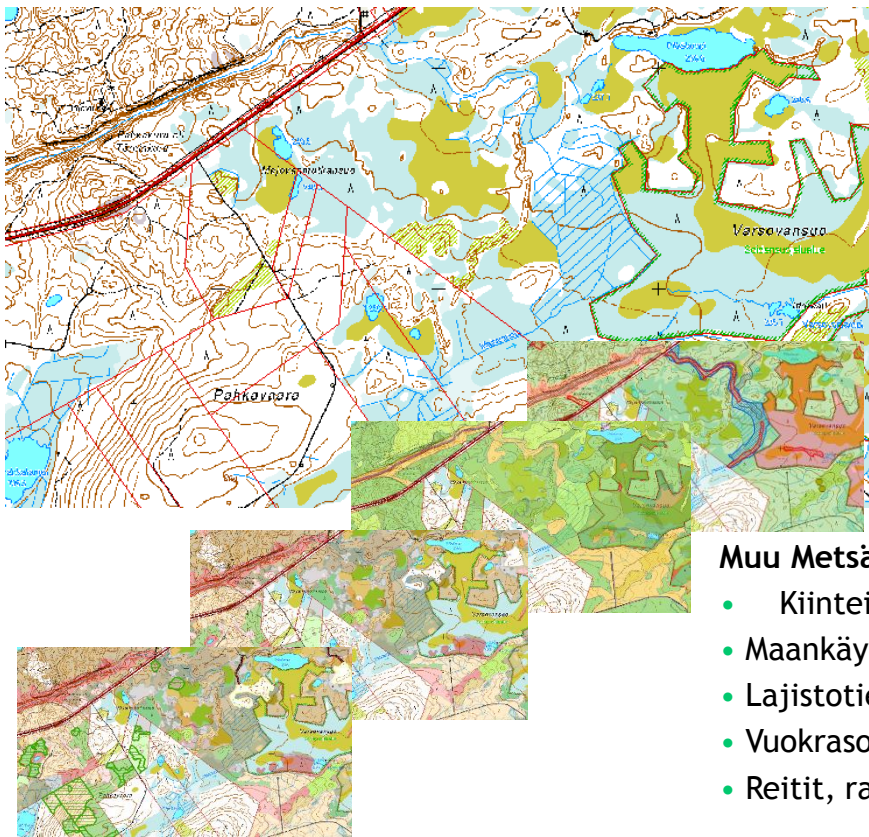
- Asemakaava-alueilla ei pyydetä yksittäisten tonttien myynnistä tai vuokrauksesta erikseen lausuntoja.
- Kaavojen ulkopuolisilla alueilla aina paliskuntien lausunnot maan myynnistä.
- Yksittäiset vuokraukset erämaiden ja kaava-alueiden ulkopuolella (pyydetään paliskunnan lausunto)
- Asuntotonteista haja-asutusalueelta (paliskunnan ja kunnanhallituksen lausunto ja koltta-alueella kolttien lausunto)
- Liikealueiden vuokrauksissa pyydetään paliskunnan ja kunnanhallituksen lausunnot
- Loma-asuntoalueet (ei vuokrata haja-asutusalueelta)

Kiinteistökehitys/kaavoitus/tuulivoima/kaivosasiat

- Paliskuntien kanssa käydään neuvottelut ennen detaljikaavoituksen valmistelun aloittamista. Erityisellä poronhoitoalueella ei laiteta vireille rakennusmaan kaavoitusta sellaisilla porotalouden kannalta keskeisillä alueilla, joihin ei ennestään liity rakennusmaan kaavoitusta. Jos kuitenkin alueella jo oleva maankäyttö edellyttää asemakaavoitusta, neuvotellaan ennen kaavan laatimisen aloittamista paliskuntien kanssa.

Luonnonvarat ja maankäyttö paikkatietojärjestelmässä

Metsätalouden tieto (Silvia), esim.

- Kasvupaikka- ja puustotieto
- Metsätiet
- Luontokohde- ja kulttuuriperintötieto
- Ilmakuvat, laserkeilausaineisto
- Toimenpidetieto

Ulkoinen tieto, esim.

- Hallinnolliset rajat
- Pohjavesitieto (Syke)
- Luonnonsuojeluohjelmat (Syke)
- Kaivos- ja malminetsintärekisteri (Tukes)
- Maankäyttö ja kaavoitus (Liiteri)
- Poronhoitokohteet (Tokat)

Muu Metsähallitus tieto

- Kiinteistöt (OMG)
- Maankäyttökohteet (OMG)
- Lajistotieto (LajiGis)
- Vuokrasopimukset (VuokraGis)
- Reitit, rakenteet jne (Pave)

METSÄHALLITUS

Lapin* luonnonvarasuunnitelma esimerkkinä

Toimintaohjelma, joka ohjaa Metsähallituksen toimintaa Lapin valtion mailla ja vesillä suunnitelmakauden 2019-2024.

Suunnitelmassa yhdistyvät:

- Luonnonvarojen tarjoamat mahdollisuudet
- Yhteensovittaminen yhdessä alueen toimijoiden kanssa > kokonaishyöty pitkällä aikavälillä
- Valtio-omistajan Metsähallitukselle asettamat tavoitteet ja valtio-omistajan tekemät maankäyttöpäätökset
- Yleisökyselyssä ja teemaryhmissä, sekä muissa tapaamisissa esiin nousevat toiveet

Metsähallituksen hallitus vahvistaa luonnonvarasuunnitelman.

Lisätietoja projektipäällikkö Maria Sundman ja ohjausryhmän pj Kii Korhonen.

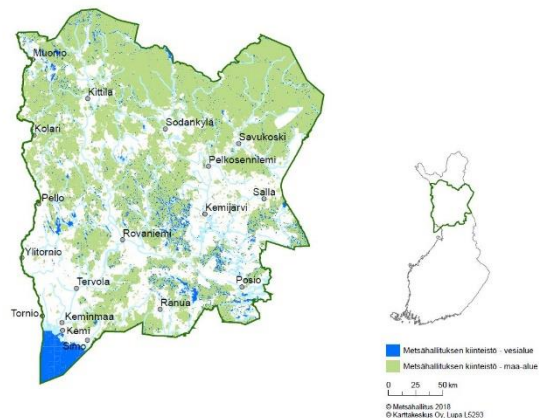
*Saamelaisten kotiseutualueen eteläpuolinen Lappi

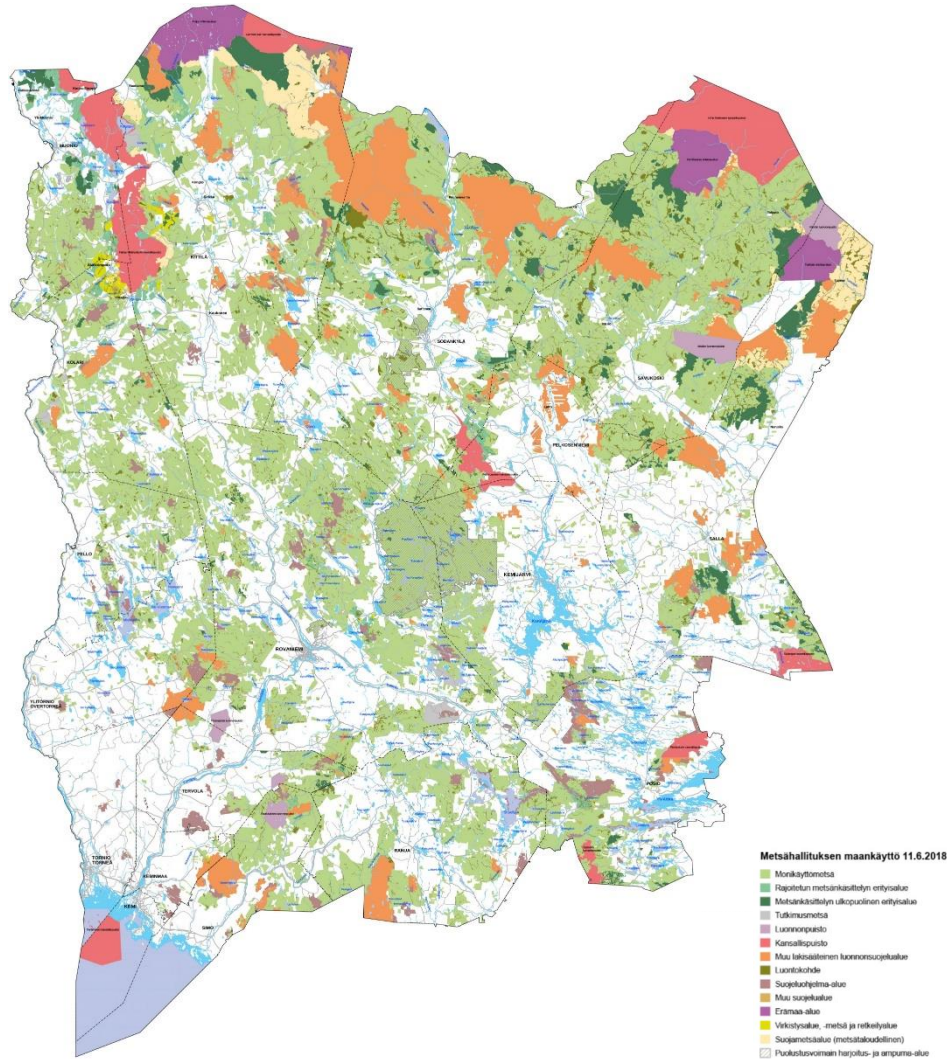
METSÄHALLITUS

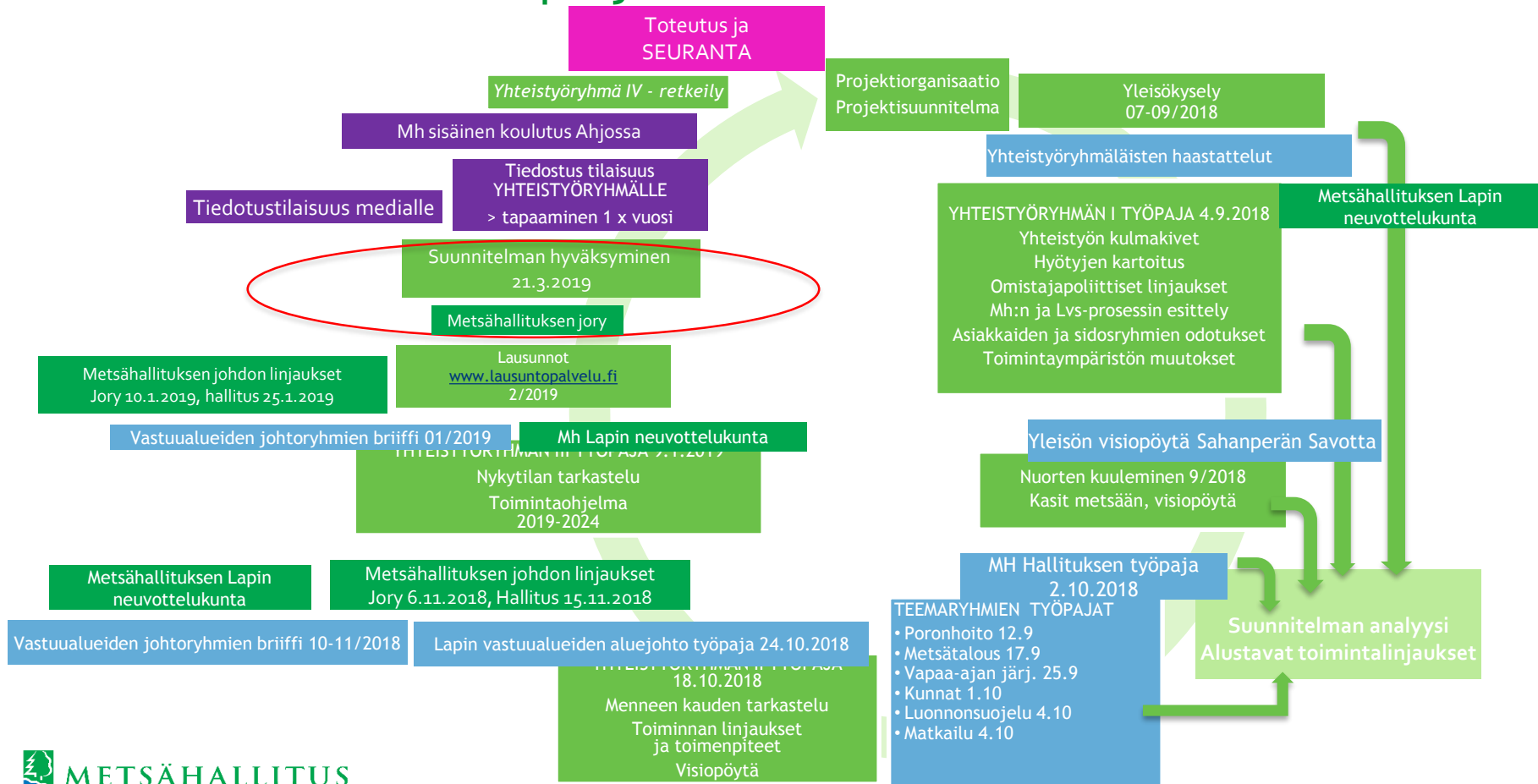
Lapin luonnonvarasuunnitelman suunnittelualue

*) Lappi, pois lukien saamelaiden kotiseutualue

Luonnonvarasuunnitteluprojektin vaiheet 2018-2019 >

Toimintaohjelman linjaukset

TAVOITE:

Valtion maiden ja vesien monipuolinen kestävä hyöty

- EDISTÄMME LAPIN ELINVOIMAISUUTTA JA HYVINVOINTIA SEKÄ YHTEENSOVITAMME LUONNONVAROJEN MONIPUOLISTA KÄYTTÖÄ JA SUOJELUA
- OLEMME AKTIIVISESTI MUKANA KEHITTÄMÄSSÄ INNOVATIIVISTA, MONIPUOLISTA JA KESTÄVÄÄ BIOTALOUTTA
- TURVAAMME LAPIN MAIDEN JA VESIEN BIOLOGISEN MONIMUOTOISUUDEN JA KULTTUURIPERINNÖN SÄILYMISEN
- LISÄÄMME VASTUULLISUUTTA, VUOROVAIKUTTEISUUTTA JA YHTEISSUUNNITTELUA ALUEELLISELLA JA PAIKALLISELLA TASOLLA
- LUOMME EDELLYTYKSIÄ LUONNON VIRKISTYSKÄYTÖN, LUONTO- JA ERÄMATKAILUN JA MATKAILUELINKEINON KESTÄVÄLLE KASVULLE
- TOIMIMME ILMASTOVIISAASTI ENNAKOIDEN

-> 130 toimenpidettä

METSÄHALLITUS

Poronhoito linjauksissa/toimenpiteissä

- Sovitamme Lapissa yhteen valtion maiden päällekkäiset käyttömuodot, tavoitteena on paras mahdollinen kestävä kokonaishyöty toteuttaen maakuntakaavojen linjauksia. Suunnittelemme maan ja luonnonvarojen käyttöä yhteistyössä kansalaisten ja alueita käyttävien toimijoiden kanssa. Yhteistyöstä ovat esimerkkejä avoimet karttakyselyt, yhteistyöryhmät, sopimuksen mukainen paliskuntayhteistyö ja erilaiset hankkeet.
- Valitsemme metsien käsittelymenetelmät kasvupaikkaperusteisesti. Käytämme erilaisia hakkuutapoja ja muita metsänkäsittelymenetelmiä monipuolisesti turvaamaan luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta arvokkaat maisemakohteet, porotalouden toimintaympäristöt ja arvokkaat laidunalueet.
- *Korkeilla alueilla (yli 280 m merenpinnan yläpuolella) olevat kuivan kankaat männiköt on siirretty hakkuulaskelmissa peitteellisen metsänkäsittelyn piiriin eli vain kasvatuluonteiset hakkuut ovat mahdollisia.*

Poronhoito linjauksissa/toimenpiteissä

- Teemme tiivistä yhteistyötä paliskuntien kanssa porotalouden edellytysten turvaamiseksi muun muassa hyödyntämällä saatavilla olevaa porotalouden paikkatietoa. Määritämme tärkeimmät porolaidunalueet yhteistyössä kunkin paliskunnan kanssa TOKAT-aineistoja hyödyntäen. Toteutamme vuorovaikutteisen nettikarttapohjaisen osallistamismenettelyn paliskuntien ja Metsähallituksen käyttöön.
- Kehitämme asukkaiden mahdollisuuksia kerätä hakkuutähteitä polttopuuksi. Esimerkiksi kokeilemme matkailun ja poronhoidon erityiskohteissa latvarangan karsintaa ja jaamme tietoa keruukohteista.
- Kehitämme paikallisesti ja alueellisesti yhteissuunnittelun menetelmiä maan ja luonnonvarojen käytössä. Teemme metsätalouden suunnittelussa nettikarttapohjaisen, vuorovaikutteisen osallistamismenettelyn paliskuntien ja Metsähallituksen käyttöön.

Poronhoito linjauksissa/toimenpiteissä

- Kehitämme Metsähallituksen vastuulajien seuranta ja vastaamme maakotkien porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen reviiriperusteisen korvausjärjestelmän vaatimista tehtävistä.
- Lisäämme tietoa Lapin alueiden erityispiirteistä ja luonnossa liikkumisesta, muun muassa roskaton retkeily, jokamiehen oikeudet, maastoliikenne, poronhoito ja porojen käyttäytyminen.
- Toimimme yhteistyössä kuntien, matkailuelinkeinon, porotalouden ja alueen muiden toimijoiden kanssa tavoitteenamme sovittaa yhteen Lapin kasvava matkailu ja muut toiminnot.

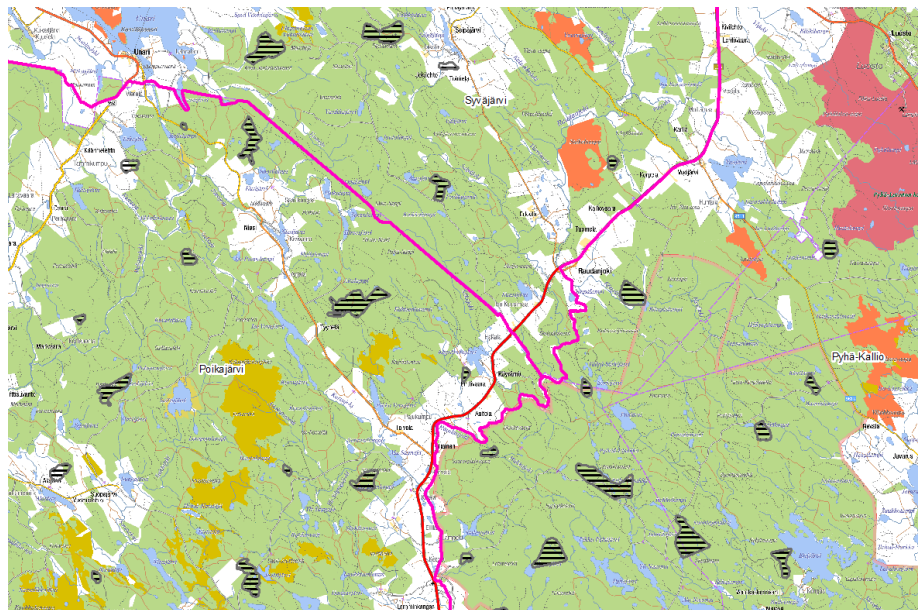
Poronhoito linjauksissa/toimenpiteissä - eräasiat

- Parannamme metsästäjien ja porotalouden vuoropuhelua, jotta metsästyskoirien aiheuttamat häiriöt vähenevät. Edistämme ajantasaisen tiedon välitystä porotöistä. Kehitämme porotyot.fi tai vastaavien palveluiden käyttöönottoa tiedotettaessa ajankohtaisista poronhoitotöistä. Lisäämme poronhoidosta tietoa kaikkiin poronhoitoalueen metsästyslupatietoihin.
- ***Case: Porotalouden huomioiminen metsästyksen järjestelyissä***
- *Maksamme paliskunnille porotyot.fi -palveluun liittymisen ensimmäisen vuoden kustannukset*
- *Lisäämme informaatiota eräluvät.fi -sivustolle.*
- *Rajoitusalueet ja tiedossa olevat erotuspaikat merkitään metsästyslupakarttoihin vähintään pistekohteina.*
- *Metsästyksen lupa-alue tietoihin linkitetään Paliskuntain yhdistyksen ja paliskuntain yhteystiedot*
- *Koirakoeluvissa ja sopimuksissa tilaisuuden järjestäjällä on velvollisuus selvittää käynnissä olevat poronhoitotyöt koealueilla.*

Poroaitapaikat valtion maalla

- 458 poroaitapaikkaa valtion maalla, yhteensä 51 00 ha
- Yli puolet pinta-alasta sijaitsee metsätalousalueen tuottavilla metsämailla, jolloin ne vaikuttavat suoraan hakkuumahdollisuuksiin.

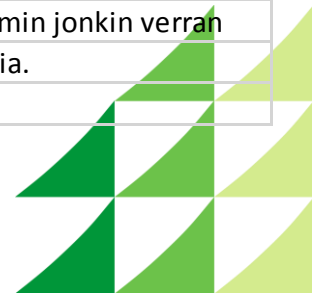

Poroerotuspaikan keskikoko on 120 ha

Poroaitapaikat valtionmaalla ja Lapin luonnonvarasuunnitelman uudet rajoitteet

Koko poronhoitoalue, poroaitapaikat valtionmaalla			
Haltija	Poroaitapaikat		
	kpl	Kokonaisala ha	Metsämaa ha
Metsätalous	362	37 853	28 056
Luontopalvelut	81	11 773	1 870
Kestävä Kehitys	15	1 396	53
Yhteensä ha	458	51 021	29 979
Huom! Erotuspaikkoja on 419 kpl. Koska kohteet osin jakaantuvat eri haltijalle, taulukon lukumäärä on 419 kpl.			

LVS-alue, metsämaa		
Metsätiimi	Poroaitapaikat, metsämaa	
	Uusi rajoitettu ala ha	Metsämaa yht. ha
Etelä-Lappi	3 157	3 495
Länsi-Lappi	6 931	7 480
Keski-Lappi	7 420	9 259
Itä-Lappi	2 452	2 727
Yhteensä ha	19 960	22 961
Rajoitetun pinta-alan lukuun sisältyy aiemmin jonkin verran päällekkäisyyttä aiempien rajoitteiden takia. Arvio noin 17 000 ha.		

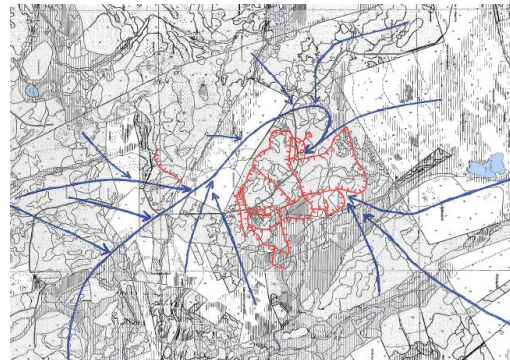

Aitapaikkojen vuokrat

1. Erotusaita, syöttöaita, vasotusaita, poromieskämppäalue, kesämerkintäaita

- Sopimus tehdään pääsääntöisesti 10- 15 vuodeksi
- Vuokramiehenä paliskunnat
- Vuosivuokra on 85 € sidottuna elinkustannusindeksiin
- Siuloista ei peritä erikseen korvausta; kuuluvat kiinteästi erotusaitoihin, mutta aidat merkitään vuokrasopimuksiin ja niiden sijainti tulee määrittää sovitulla tavalla.

- Metsähallitus voi vuokrata yksittäiselle poromiehelle **yleiseen käypään hintaan** muutaman hehtaarin alueen esim. ruokinta-, ajo- ja teurasporoille. Vuokraus edellyttää paliskunnan puoltavaa lausuntoa.
- Poromieskämppäalueita vuokrataan vain paliskunnille ja Paliskuntain yhdistykselle porotalouden tarvitsemaa työmaa-asumista varten. Muunlainen käyttö ja vuokraus on kielletty.

Poroaitapaikkojen vuokrahinnat sisältävät vain varsinaisen erotuspaikan (1-2 ha), ei siulojen sisään jääviä alueita.

2. Laidunkiertoaidot

- Sopimus tehdään pääsääntöisesti 15 vuodeksi
- Vuokramiehenä paliskunnat
- Kertakorvaus 300-700 euroa aidan pituudesta ja aiheutuvasta haitasta riippuen.
- Paliskunta määrittää sijaintitiedon

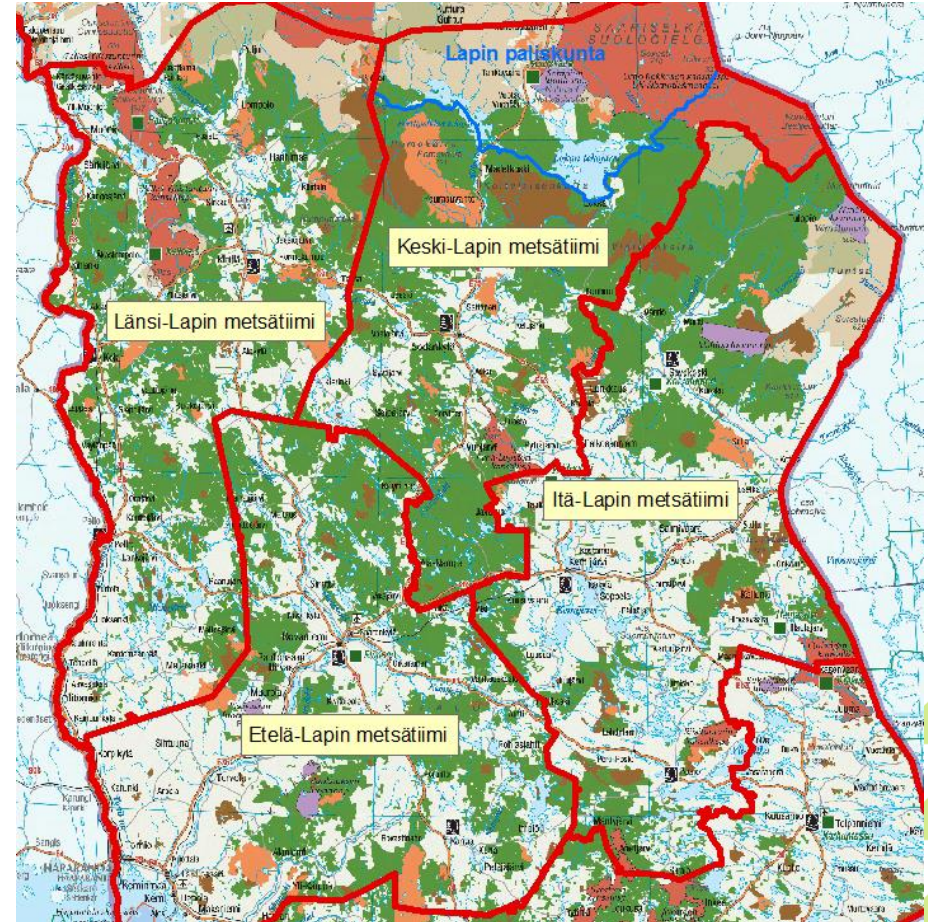
3. Paliskuntien välinen esteaita

- Maa- ja metsätalousministeriö määrittää luvan ehdot ja sopimuksen laatijan.
- Hinnoitteluperiaate sovitaan MMM: n kanssa.
- Paliskunta määrittää sijaintitiedon.

Miten Lapin metsien käytön laskelmat (ns. MELA-laskelmat) tehdään?

- Lasketaan neljässä osassa Etelä-, Länsi-, Keski- ja Itä-Lapin metsätiimien alueille. Keski-Lapin rajauksesta poistetaan Lapin paliskunnan alue.
- Alueelliseen laskelmaan ei oteta mukaan erikseen määriteltyjä erityisalueita. Niille tehdään erilliset laskelmat, jotka lisätään tulokseen.
- *Suojelualueet ja muut luontopalvelujen hallinnoimat alueet eivät ole mukana laskelmissa*

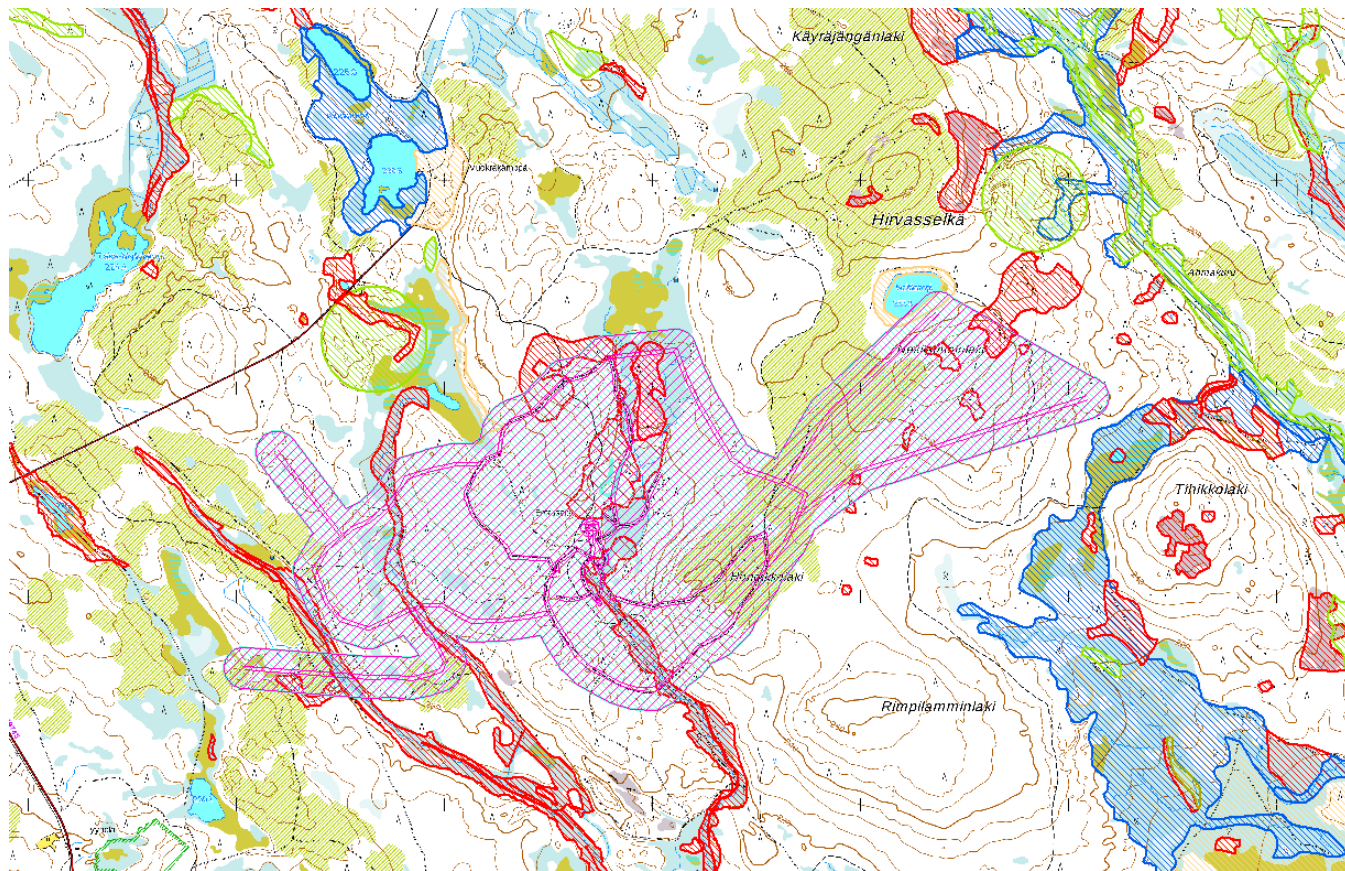

Lapin LVS-suunnitelman hakkuulaskelmien laskentaperiaatteet 1/2

- Metsätalouden kestävyys
 - Vuosittaiset hakkuukertymät nousevat tai pysyvät samana laskentakauden 30 v
 - Puuston tilavuus laskentakauden lopussa (30 v) tulee olla vähintään sama kuin alkuhetkellä
 - Rajoitetun metsänkäsittelyn kohteilla vuosittainen uudistusala korkeintaan 0,7 % luokan pinta-alasta
 - Vaihtoehtoiset käsittelyt lasketaan metsänhoito-ohjeiden ja metsätalouden ympäristöoppaan mukaan
 - Erikseen määritellyt matkailualueet, PV:n alueet ja tutkimusmetsät, joille lasketaan erillinen suunnite (yhteensä noin 31 000 m³/v)

Hirvasselkä erotusaita-alue (395 ha) Poikajärven paliskunnassa

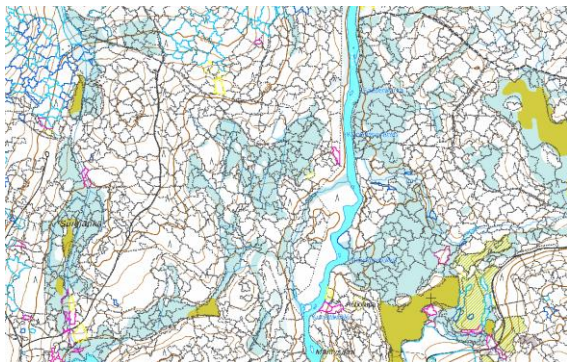
Alue-ekologinen
suunnitelma

Luontokohteet ja
ekologiset
yhteydet alueella

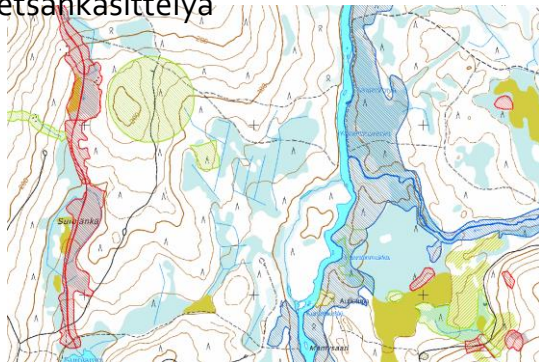

Lapin LVS-suunnitelman hakkuulaskelmat ja käsittelyrajoitteet

1. Laskentayksikköinä puustokuviot

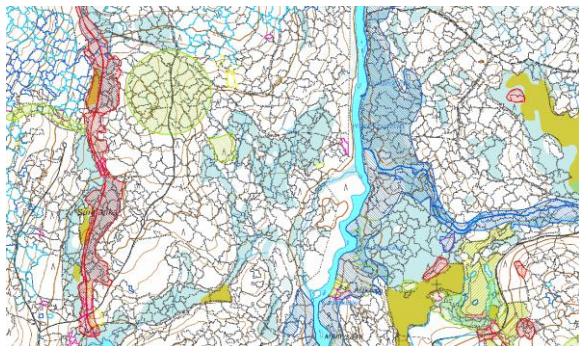

2. Alue-ekologiakohteet rajoittavat metsänkäsittelyä

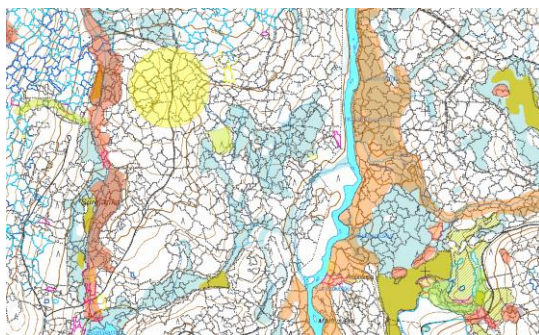

- ☒ Alue-ekologiset alueet
 - Luontokohde
 - Soidensuojelun täydennysalueet
 - Uhanalaiset lajit
 - Ekologiset yhteydet (käytävä, askelkivi)
 - Monimuot. lisäämisalue
 - Maisema-alue
 - Kulttuurikohteet
 - Riistakohde
 - Luontaistalouden kohteet
 - Suojametsäalueen kuusikot ja koivikot

3. Paikkatietoteknisesti puustokuviot "korvamerkitään" kullakin rajoitteella

4. Puustokuvioille määritellään mihin metsänkäsittelyluokkaan ne kuuluvat

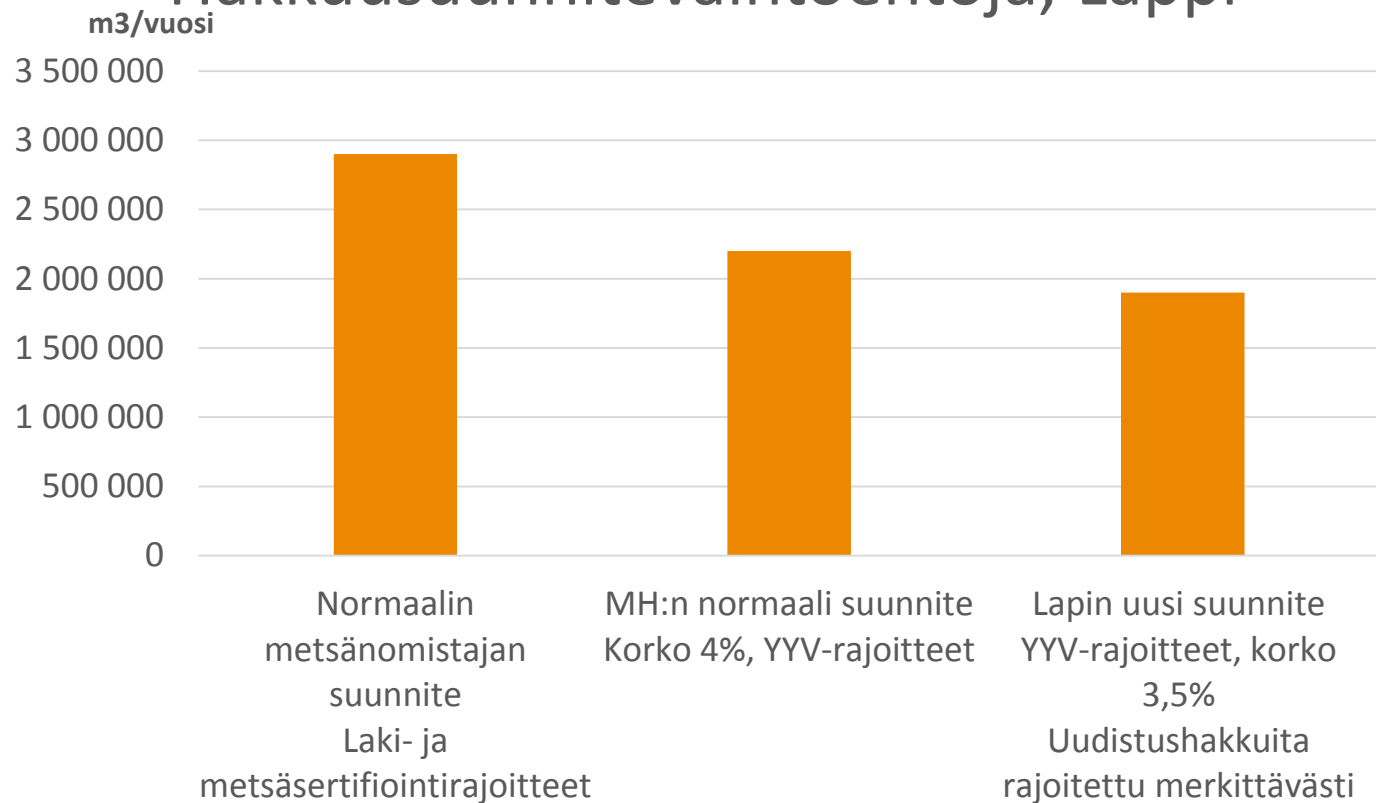
- ☒ Käsittelyluokkataso
 - Määrittelemätön
 - Talousmetsä
 - Eirakenteinen metsä
 - Säästöpuuhakkuu
 - Jatkettu kiertoaika/rajoitettu uudistaminen
 - Poimintahakkuu
 - Ei käsittelyä
 - Luonnonsuojelualue

Lapin ekologisen verkoston muutos, ha 2005 -> 2018

Valtion maat	2005	2018	muutos
Luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelma-alueet	2 813588	2 862032	48444
Monikäyttömetsien toiminnan ulkopuoliset maankäyttökohteet	872	170276	169403
Monikäyttömetsien luontokohteet	209269	211682	2413
Yhteensä	3 023729	3 243989	220261

Hakkuusuunnitevaihtoehtoja, Lappi

Metsähallituksen porotaloussopimukset : Paliskuntain yhdistys 4.4.2013, Saamelaiskäräjät, kolttaneuvosto ja saamelaisalueen paliskunnat 17.6.2014

1. Sopimus neuvottelumenettelyistä

2. Sopimus Metsähallituksen toiminnan ja poronhoidon yhteensovittamisesta

2.1. Poronhoidon edellytysten huomiointi metsän käsittelyssä

2.2. Metsähallituksen ja paliskuntien toiminnasta ilmoittaminen

2.3. Toiminnan yhteinen kehittäminen

3. Haaskat

4. Maankäyttö

4.1 Maan myynti, vuokraus ja vaihto sekä
käyttöoikeussopimukset

4.2 Erityinen poronhoitoalue

5. Turvetuotanto- ja tuulivoima-alueet

6. Metsästys

7. Porojen ruokinta

8. Poroaitasopimukset

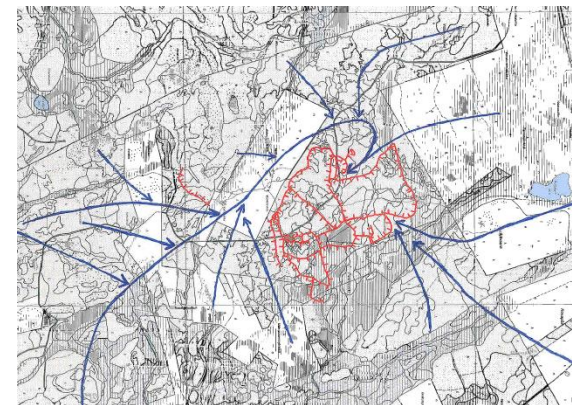
Päällekkäiskäytöllä kokonaishyötyä valtion maista

- Pohjoisten valtion metsien kestävä hyödyntäminen edellyttää useiden elinkeinojen päällekkäiskäyttöä. Metsätalous, porotalous ja luontomatkailu ovat kaikki elinkeinoja, jotka pohjoisen oloissa tarvitsevat laajoja pinta-aloja, eikä niitä harjoiteta kutakin omilla alueillaan.
- Metsätalousalueilla on runsaasti kesä- ja syyslaitumia, joita nykyinen poronhoito, jossa tasainen lihantuotto varmistetaan talvisella lisäruokinnalla tai tarhauksella, tarvitsee.
- Metsähallitus tarjoaa paliskunnalle aina etukäteen mahdollisuuden vaikuttaa hakkuu-, maanmuokkaus- ja tienrakennussuunnitelmiin. Paliskunnan halutessa neuvotellaan muutostarpeista suunnitelmiin.
- Toimenpidekartat lähetetään poroisännälle, jolla on kolme viikkoa aikaa ilmoittaa, onko suunnitelma ok, mahdolliset muutosesitykset, tarvitaanko neuvottelu vai tarvitseeko paliskunta lisäaikaa käsittelyyn.
- Yhteistyö paliskuntien kanssa on pääsääntöisesti hyvää ja rakentavaa. Tavoitteena on jatkossakin löytää yhteisesti ratkaisuja.
- Kasvava huoli on metsätalouden asiantuntija/suunnittelijaresurssien riittävyys, jotta poronhoidon erityistarpeet tulevat otetuksi huomioon siten, että metsä- ja porotalous voivat toimia samoilla alueilla kannattavasti.

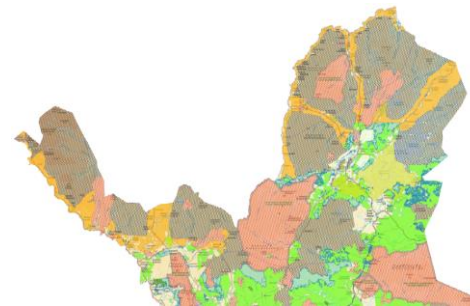

Yhteistyö paliskuntien kanssa

- Kullekin paikalliselle paliskunnalle tarjotaan aina etukäteen mahdollisuus vaikuttaa kaikkiin hakkuu-, maanmuokkaus- ja tienrakennussuunnitelmiin ja paliskunnan halutessa neuvotellaan muutostarpeista suunnitelmiin.
- Yleisimmät muutokset suunnitelmiin liittyvät maanmuokkaukseen, hakkuiden ajoitukseen, talviteiden linjauksiin ja tärkeimpien kohteiden määräaikaiksiin (3-5 v) hakkuurajoituksiin.
- Poroaidat, keskeiset kuljetussuunnat, talvi- ja kesälaitumet, jäkälälaitumet paikkatiedossa.
- Paliskuntain yhdistyksen vuotuisen kyselyn mukaan yhteistyö toimii pääosin hyvin.
- Metsänhoidon urakoinnit ovat tärkeitä poromiesyrittäjille.

Saamelaisten kotiseutualue

- Lapissa 45 % valtion maista kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen, jossa Metsähallituslain mukaan luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan.
- Saamelaisten kotiseutualueen pinta-alasta 72 % on luontopalvelujen hallinnoimia suojelu- ja erämaa-alueita ja 13 % Kiinteistökehityksen hallinnoimia luontaistalousalueita. Metsätalouden piirissä on 8 % pinta-alasta. Lisäksi toiminnan ulkopuoliseen metsätalousalueeseen kuuluu 7 % pinta-alasta.

Saamelaiskulttuurin turvaaminen metsätaloudessa

Metsähallitus on neuvotellut Saamelaiskäräjien ja kolttaneuvoston kanssa PEFC -sertifioinnin yhteydessä saamelaisalueen metsänkäsittelymallit, jotka rajoittavat metsätalouden käytettävissä olevia menetelmiä.

17.6.2014 Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, kolttien kyläkokous ja saamelaisalueen paliskunnat hyväksyivät yhteistyö- ja yhteensovittamissopimuksen, jonka tavoite on saamelaiskulttuurin turvaaminen ja poronhoitolain velvoitteiden täyttäminen metsätalouden toiminnassa.

Inarin metsäkiistojen ratkaisuna on Inarin paliskuntien kanssa neuvoteltu vuosina 2009 ja 2010 aikana sopimukset tärkeimpien laidunalueiden rauhoittamiseksi metsätaloudelta 10-20 vuoden ajaksi.

Vuosien 2009-2010 laidunalueesopimusten jälkeen Metsähallitus ei ole tehnyt saamelaisalueella yhtään sellaista hakkuuta, johon paliskunnan poroisäntä olisi etukäteen ottanut kielteisen kannan ja josta ei neuvotteluissa ole päästy yhteisymmärrykseen.

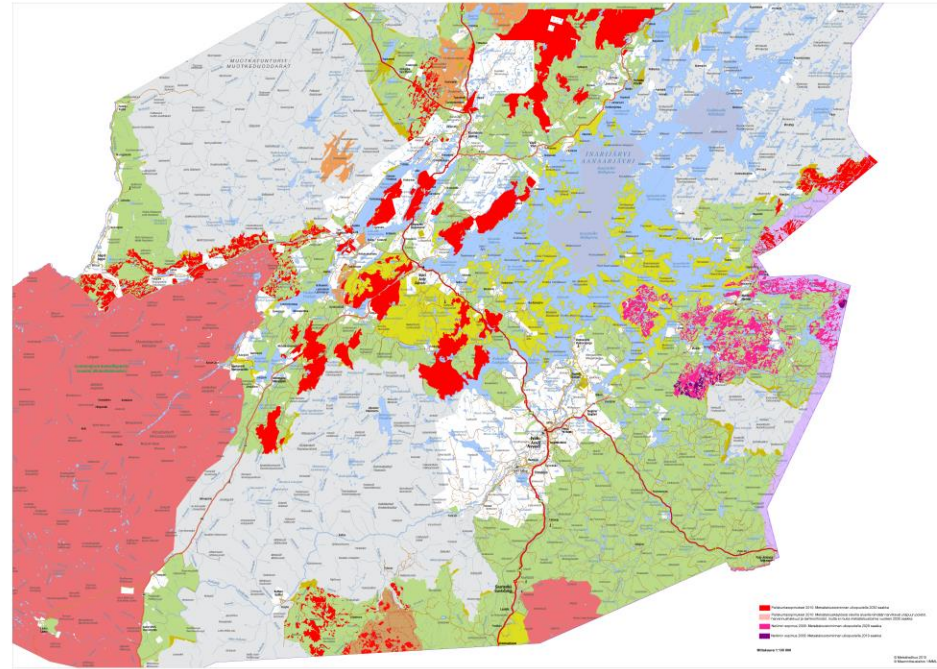
Hakkuita ei ole tehty Muddusjärven paliskunnan alueilla vuoden 2016 jälkeen, eikä Hammastunturin ja Paatsjoen paliskuntien alueilla vuoden 2017 jälkeen lainkaan.

Ylä-Lapin hakkuumäärä on sen seurauksena alle puolet Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelmassa vahvistetusta tasosta.

Logging volumes for the forestry areas are calculated during the Natural Resource Planning process

The Sámi area natural resource plans were based on the earlier agreements between reindeer herders' co-operatives and Metsähallitus on important pasturelands. Thus these set aside areas were taken fully into account also when the future forest harvesting targets were set.

MH ja Saamelaiskäräjät sopimus 2014

- Metsähallituksen **metsätalous kutsuu vuosittain koolle paliskuntaneuvottelut** ja muusta yhteydenpidosta, jolla varmistetaan paliskunnan tietoisuus Metsähallituksen tulevista toimenpiteistä.
- Neuvotteluissa käsitellään metsätalouden ja poronhoidon yhteensovittamisasiat (Liite 2).
- Esiteltävä materiaali toimitetaan paliskunnalle tutustuttavaksi etukäteen. Paliskunta informoi Metsähallitusta etukäteen asioista, jotka vaativat valmistelua ennen paliskuntapalaveria.
- Kaikista niistä tulevista hakkuista, maankäsittelyistä ja uusien teiden rakentamisesta, jotka tulevat tietoon vuosittaisen neuvottelun jälkeen, Metsähallitus toimittaa paliskunnan poroisännälle vastaavasti kartat selityksineen.
- **Neuvottelusta tehdään aina muistio**, joka vahvistetaan sopijapuolten allekirjoituksin.
- Sopimuspoikkeamat ja tulkintaerimielisyydet tarkastetaan tarvittaessa maastossa, dokumentoidaan, liitetään Metsähallituksen palautejärjestelmään ja toimitetaan tiedoksi Paliskuntain yhdistykseen.
- Asioista, joihin ei heti löydetä ratkaisua, sovitaan menettelytavat, miten asia hoidetaan.
- Paliskunnan esityksen pohjalta voidaan kirjallisesti sopia keskeisten laidunalueiden hakkuiden siirtämisestä vuodenkierrossa. Erityisestä syystä voidaan kirjallisesti sopia leimikon tai leimikon osan hakkuun siirtämisestä enintään viidellä vuodella.
- **Paliskuntapalaveria varten Metsähallitus toimittaa paliskunnan poroisännälle kartat selityksineen** (kartta, hakkuutavat, maanmuokkaustavat, suunniteltu aikataulu ja alueen koko, suunnittelijan yhteystiedot) tulevista hakkuista, maankäsittelyistä ja uusien teiden rakentamisesta.
- Kaikista niistä tulevista hakkuista, maankäsittelyistä ja uusien teiden rakentamisesta, jotka tulevat tietoon vuosittaisen neuvottelun jälkeen, Metsähallitus toimittaa paliskunnan poroisännälle vastaavasti kartat selityksineen.

Akwé kon periaatteet käytössä suunnittelussa

- Hammastunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa kerättyjen kokemusten perusteella laadittiin pysyvä menettelytapa Akwé: Kon -ohjeistuksen noudattamiselle Metsähallituksen toiminnassa.
- Kaikissa uusissa ja uudistettavissa saamelaisten kotiseutualueen hoito- ja käyttösuunnitelmissa sekä luonnonvarasuunnitelmissa noudatetaan Akwé: Kon -ohjeistusta.
- Akwé: Kon -työryhmä täydentää Metsähallituksen osallistavaa maankäytön suunnittelujärjestelmää ja tukee suunnitteluprosessien yhteistyöryhmien toimintaa. Saamelaiskäräjät nimeää ryhmän jäsenet.
- Suunnitelmien saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin liittyvien vaikutusten arviointi muuttuu osaksi vuorovaikutteista suunnitteluprosessia, eikä se jää erilliseksi, jälkikäteen tehtäväksi vaikutustenarvioinniksi.
- Akwé: Kon -ohjeiden soveltaminen ei poista lakisääteistä saamelaiskäräjälain 9 § mukaista neuvotteluvelvoitetta.

Metsähallituksen toimenpiteitä saamenkielten ja - kulttuuriperinnön edistämiseksi

- Viranomaistehtävät saamelaisten kotiseutualueella: luvat ja vastaavat aina myös saamenkielisinä
- Tulkkaus kokouksissa ja neuvotteluissa järjestetty saamelaisalueella automaattisesti
- Saamenkielinen tiedottaja v:sta 2008
- Saamenkieliset verkkosivut, facebook-sivut, maasto-opasteet
- Saamenkielinen materiaalityönto ja luontokeskukset
- Yhteistyö YLE Sápmi, Unna Junna, elokuvaleirit saamelaislapsille
- Kulttuuriperintöinventoinnit saamelaisalueella sekä kulttuurikohteiden hoito ja entisöinti
- Saamenkielisen paikannimistön selvitykset
- Henkilöstön kielitaidon kehittäminen: kieliohjelmien tukeminen, saamenkieliset palaverit, kielitaito katsotaan asiakaspalvelijoiden valinnassa eduksi

Yhteissuunnittelun kehittäminen

- Valtion maiden suuri osuus Lapissa edellyttää laajaa yhteen sovittamista monien eri toimijoiden ja elinkeinojen kanssa.
- Metsähallitus käyttää suunnittelussa menetelmiä, jotka turvaavat paikallisille ihmisille ja intressiryhmille mahdollisuuden vaikuttaa maankäyttöön ja elinympäristöönsä.
- Erityistä huomiota kiinnitetään poronhoidon ja muiden perinteisten luonnon käyttömuotojen mahdollistamiseen.
- Matkailun voimakas kasvu lisää tarvetta yrittäjien tukikohdille ja reiteille metsätalousalueilla. Yhteen sovittaminen poronhoidon kanssa on keskeinen kysymys näissäkin.
- Marjateollisuus, luonnontuote- ja hyvinvointialat sekä erityisesti luonnon monipuolistuva virkistyskäyttö luovat uusia tarpeita valtion maiden käyttöön.
- Erilaiset yhteistyöryhmät, sopimusneuvottelut ja yhteissuunnittelun muodot lisääntyvät.

METSÄHALLITUS

www.metsa.fi #160kestäväätekoa

@metsahallitus_forststyrelsen

metsahallitus